

CZU: 343.98

REPERE CONCEPTUALE PRIVIND CRIMINALITATEA LATENTĂ

Veaceslav URSU,
doctor în drept, conferențiar universitar
Gheorghe VARVARICI,
doctorand

În articol sunt analizate formele criminalității în funcție de gradul lor de descoperire și de cunoaștere, evidențiate de diferiți autori în literatura criminologică. De asemenea, sunt prezentate și viziunile specialiștilor în domeniu cu privire la conținutul anumitor categorii de criminalitate, fiind elucidate formele fenomenului infracțional. Autorii relevă diverse tipuri de latență a infracțiunilor, referindu-se, îndeosebi, la latența infractorilor și la cea a victimelor. În încheiere, este propusă o noțiune generală a fenomenului criminalității latente.

Cuvinte-cheie: *formele criminalității, criminalitatea reală, criminalitatea relevată, criminalitatea latentă, latența infractorilor, victimitate latentă.*

CONCEPTUAL REFERENCES ON LATENT CRIMINALITY

Veaceslav URSU,
phd, associate professor
Gheorghe VARVARICI,
doctoral student

The article analyzes the forms of crime according to the degree of discovery and knowledge, highlighted by various authors in the criminological literature.

The views of the specialists on the content of certain categories of criminality are also presented, and the forms of the criminal phenomenon are highlighted. The author reveals various types of latency of crimes, referring also to the lateness of the offenders, but also to the latent victim. In conclusion, it is proposed a notion of latent crime.

Keywords: *forms of crime, real crime, revealed criminality, latent criminality, latent criminals, latent victim.*

Introducere. Împărtășind opinia potrivit căreia obiectul sintetic al criminologiei îl constituie criminalitatea ca fenomen social, considerăm că pentru a transforma această noțiune într-un concept operațional care să permită explicarea fenomenului studiat, este necesară adoptarea unui model sistemic de analiză. Astfel, ca orice fenomen social, criminalitatea reprezintă un sistem cu proprietăți și funcții proprii, distincte calitativ de cele ale elementelor ei componente.

Prin aceasta, modelul nostru de analiză evită considerarea criminalității ca o totalitate a infracțiunilor săvârșite pe un anumit teritoriu, într-o perioadă determinată de timp, poziție care subliniază doar latura cantitativă a fenomenului studiat.

În teoria și practica criminologiei, formele criminalității sunt cercetate în funcție de gradul cunoașterii, descoperirii, înregistrării, verificării și soluționării judiciare. Astfel de studii sunt deosebit de importante, deoarece explicarea

diferitor forme de criminalitate și a relațiilor dintre ele permite înțelegerea corectă a fenomenului infracționalității în ansamblu. La rândul lor, cunoștințele acumulate în urma acestor investigații servesc ca bază pentru procesul de prevenire a criminalității și explică pericolul pe care îl poate prezenta uneori informația statistică pentru criminologie.

Scopul prezentei publicații se exprimă în analiza formelor criminalității în funcție de gradul de descoperire și cunoaștere a lor. În acest context, ne propunem relevarea diferitor tipuri de latență a infracțiunilor, inclusiv latența infractorilor și a victimelor.

Metode aplicate și materiale utilizate. Cercetarea s-a desfășurat în baza unor metode de investigare științifică, printre care: analiza logică, sistemică, comparativă, sinteza etc., fiind aplicate și combinate în funcție de problematica abordată în articol. Suportul științific este constituit din lucrări ale specialiștilor

și savanților din Republica Moldova, România și Federația Rusă.

Rezultate obținute și discuții. În literatura de specialitate variază formele criminalității în funcție de gradul descoperirii și cunoașterii. Uneori diferă și viziunile specialiștilor privind conținutul anumitor categorii de criminalitate. Astfel, majoritatea criminologilor români, reieșind din criteriile enunțate, disting patru forme sau niveluri ale fenomenului infracțional: 1) criminalitatea reală; 2) criminalitatea aparentă (relevată sau descoperită); 3) criminalitatea legală (judecată); și 4) „cifra neagră” a criminalității [6, p. 83-89; 10, p. 21; 7, p. 29-33]. Unii autori evidențiază doar trei forme principale de criminalitate: 1) criminalitatea reală; 2) criminalitatea relevată sau aparentă; și 3) „cifra neagră” a criminalității [4, p. 23-24].

În cercetările criminologice este analizată cu precădere criminalitatea legală (judecată), fiindcă aceasta este certă, verificată și, în urma

judecății, se demonstrează că faptele comise constituie infracțiuni, iar autorii acestora sunt declarați vinovați și pedepsiți conform prevederilor legii penale.

Totuși cercetarea criminologică nu poate ignora criminalitatea sesizată, care este mai extinsă decât cea legală (judecată). De aceea unele precizări cu privire la criminalitatea aparentă (sesizată) și cea săvârșită trebuie să fie făcute.

Criminalitatea aparentă (sesizată) cuprinde totalitatea infracțiunilor semnalate sistemului justiției penale și înregistrate ca atare. Această formă a criminalității reprezintă totalitatea crimelor (infracțiunilor) săvârșite sau pretins săvârșite, care sunt crime sau apar ca și crime și care au ajuns la cunoștința sau au fost înregistrate la organele de urmărire penală. Dar, fiindcă unele fapte sunt numai aparent infracțiuni sau aparent supuse răspunderii penale, aceste organe nu le trimit la instanța de judecată; de aici și denumirea de criminalitate aparentă. De regulă, este vorba de fapte reclamate ca infracțiuni, dar care, la controlul organelor de cercetare, nu toate constituie infracțiuni. Această formă de criminalitate, de regulă, este înregistrată la organele de poliție, procuratură ori la instanța de judecată – în caz de plângere directă – și este cunoscută [8, p. 50].

Principalul decalaj între criminalitatea aparentă și criminalitatea legală provine din aceea că autorii unui important număr de infracțiuni constatate nu au putut fi identificați. Statisticile poliției cuprind între 50% și 60% infracțiuni în care autorii nu au fost descoperiți (identificați), această proporție fiind în continuă creștere și nu în diminuare, așa cum populația ar fi dorit [1, p. 34].

Totuși procesele pornite după descoperirea sau denunțarea faptelor nu ajung toate la condamnare și uneori se ajunge la concluzia că faptele antisociale semnalate nu reprezintă un delict; sau examenul volițional necesar la autor nu a putut fi stabilit ori există în favoarea sa o cauză de neimputabilitate sau o imunitate. Trebuie adăugat că în

toate aceste ipoteze, urmărirea penală nu se poate declanșa și totul se termină cu o ordonanță de clasare sau cu o hotărâre de achitare.

Criminalitatea legală (cercetată, judecată) reprezintă totalitatea faptelor penale pentru care s-au pronunțat hotărâri de condamnare rămase definitive. Denumirea de „criminalitate legală” provine, după cum se poate observa, de la faptul că este vorba de acea parte a criminalității care a ajuns a fi verificată de organele de urmărire penală și de instanța de judecată și pentru care s-a pronunțat o hotărâre penală. Deci în această categorie de criminalitate intră numai acea parte care îndeplinește, cel puțin, două condiții: a fost examinată de instanța de judecată și aceasta a pronunțat o hotărâre penală definitivă.

Hotărârea instanței de judecată poate să fie o hotărâre de condamnare la pedeapsa închisorii ori amenzii, dar, în același timp, poate să fie o hotărâre de încetare a procesului penal sau o hotărâre de achitare. De exemplu, într-o țară, din 4000 de cazuri judecate, s-au aplicat condamnări pentru 3500, iar pentru 500 s-a pronunțat încetarea procesului sau achitarea. În cazul în care s-a pronunțat o condamnare, este evident că s-a săvârșit o infracțiune, că autorul ei este vinovat, iar pedeapsa aplicată este temeinică și legală. Astfel de fapte fac parte din criminalitatea legală [8, p. 51].

Se pare că există semne și chiar argumente potrivit cărora când crește criminalitatea aparentă (sesizată), ca urmare crește și criminalitatea legală (judecată). Dacă este așa, se poate spune că ar fi un fel de sincronism între aceste forme ale criminalității, la care s-ar supune și criminalitatea reală.

Criminalitatea reală. Din diverse rațiuni, criminologului i se ascunde realitatea exactă, fie din cauza faptului că de foarte multe ori se întâmplă ca infracțiunea să treacă neobservată de către organele de poliție și chiar de către victimă (furturi, deturnări, delictе financiare, voiaje fără bilete etc.) sau nu există bănuiri (falsul tre-

ce neobservat, otrăvirea nu atrage atenția nimănui, omorurile sunt camuflate în sinucideri sau accidente etc.). Autorii acestor fapte care rămân nedescoperiți sunt dintre cei mai abili și, de aceea, identificarea lor constituie dovada unor înalte calități profesionale ale polițiștilor și procurorilor.

Delincvenții cei mai periculoși sunt aceia care au reușit să-și acopere faptele, iar după aceștia urmează aceia ale căror fapte au fost descoperite, dar a căror identitate nu a putut fi încă stabilită (cel puțin modul lor de operare figurează în criminalitatea aparentă). De asemenea, o altă cauză de decalaj între criminalitatea aparentă și criminalitatea reală ține de ineficiența activității organelor de poliție pe de o parte, iar pe de altă parte, și din cauza neglijenței sau reticenței victimelor care, dintr-un motiv sau altul, nu sesizează organele abilitate de lege să efectueze cercetări, iar împotriva denunțatorului există o adevărată prejudecată socială [1, p. 36].

Despre criminalitatea reală, în teoria și practica criminologică se fac cercetări prin care se caută a se dovedi că ea există, că are un volum mare. Dacă, bunăoară, criminalitatea aparentă este de 20 000 de infracțiuni, criminalitatea reală se presupune că este de 30 000 de infracțiuni [11, p. 53-54].

Într-adevăr, se săvârșesc infracțiuni despre care nu se ia cunoștință și nu se înregistrează la autorități. Astfel, se comit infracțiuni de avort despre care nu se află nimic. Se comit infracțiuni de pruncucidere care nu lasă nicio urmă; la fel, infracțiuni de fals (bani, acte etc.), furturi, delapidări etc., care trec neobservate. Se săvârșesc omoruri prin împușcare, otrăvire, spânzurare, camuflate ca sinucideri ori accidente; de asemenea, se săvârșesc omoruri urmate de dispariția cadavrului (ardere, aruncare în apă, îngropare etc.). În aceste cazuri, este vorba de infractori deosebit de abili și de temut; este vorba, cum se spune, de „crimă perfectă”, adică de crimă fără urmă și greu de descoperit. De aceea mulți dintre acești infractori rămân necunoscuți, nedescoperiți;

iar organele de urmărire penală nu reușesc să descopere astfel de infracțiuni și infractori. Alteori, este vorba de infracțiuni cunoscute de victime ori de martori, dar nereclamate ori nedenunțate de aceștia. Victima nu reclamă din neglijență ori teamă, nepăsare ori voința de a nu se ști că a asistat la o asemenea faptă sau din comoditate (să nu fie chemat la judecată, să nu fie „deranjat” etc.) [8, p. 52].

Cercetările efectuate în diferite țări denotă că cifra criminalității reale (săvârșite) este foarte mare. Spre exemplu, la pruncucidere se cunoaște un caz din 100, la omoruri în Franța, 520 de oameni dispăruți, printre care mulți prin omor; 50% din furturile din marile magazine rămân necunoscute (după alții, se cunosc numai 10% din aceste furturi).

În context, urmează de menționat că necunoașterea volumului total și al volumului pe sectoare, chiar aproximative, al acestei criminalități dăunează, fiindcă nu se va putea cunoaște nici gradul de pericol social real (dispariția de oameni, distrugerea și dispariția de bunuri etc.) și nici cauzele acesteia. În această situație nu se pot organiza nici mijloacele de luptă împotriva ei. Mai mult, necunoașterea acestei forme de criminalitate dăunează cunoașterii întregii criminalități dintr-o anumită țară.

Așadar, criminalitatea reală cuprinde totalitatea faptelor penale, indiferent dacă sunt sau nu cunoscute, săvârșite într-o anumită perioadă de timp bine determinată și pe un anumit teritoriu. Această categorie are un grad foarte ridicat de generalitate și include toate celelalte categorii.

Trebuie precizat că obiectul criminologiei are în vedere criminalitatea reală, ale cărei dimensiuni și realități, prin tehnici și metode cât mai științifice, pot și trebuie să fie surprinse [10, p. 21]. Din păcate însă, nu se poate realiza o cercetare riguroasă științifică și o parte apreciabilă din ea, din diferite motive, rămâne necunoscută, aceasta fiind ceea ce numim „cifra neagră”.

Astfel, diferența dintre criminalitatea reală și criminalitatea apa-

rentă este denumită „cifra neagră” a criminalității și reprezintă faptele antisociale care, din diverse motive, rămân necunoscute organelor din sistemul justiției penale [7, p. 39].

Criminologul austriac E. Seeling scrie că este greu de aflat cifra ade-vărată a criminalității prin folosirea cifrei negre a diferitor categorii de infracțiuni, bunăoară cifra neagră medie a avorturilor, cifra neagră medie a pruncuciderii, a furtului, a omorului etc. După această metodă rezultă, scrie Seeling, că cifra neagră reală, în comparație cu cifra neagră oficială a criminalității, este de 10 ori mai mare decât cea oficială (de exemplu, din 100 de avorturi comise se descoperă numai 10). Tot așa este cu infracțiunea de mărturie mincinoasă, cu infracțiunile comise din imprudență etc.

S-au făcut cercetări [11, p. 54-55] pentru determinarea, cel puțin relativă, a cifrei negre, însă rezultatele sunt îndoielnice. Nu se știe, de pildă, dacă această cifră este constantă, după cum nu se știe dacă cifra neagră este numai în anumite sectoare (de exemplu, avorturi, pruncucidere); dacă ar fi așa, s-ar trage anumite concluzii. Dacă nu este așa, dacă această cifră crește mereu și dacă ea cuprinde multe domenii de infracțiuni (economice, violente, falsuri), atunci această formă de criminalitate prezintă un pericol social mult mai mare.

„Cifra neagră” a criminalității, denumită și „criminalitatea ocultă” sau „criminalitatea latentă”, cuprinde totalitatea infracțiunilor săvârșite în cadrul criminalității reale, dar nerelevate și, desigur, neînregistrate în statistica generală, implicit și în statistica judiciară penală (criminală) [9, p. 283; 5, p. 99; 12, p. 222]. „Cifra neagră” a criminalității, de regulă, este divizată în două tipuri [21, p. 33; 3, p. 15]: 1) criminalitatea necunoscută (criminalitatea latentă naturală), adică infracțiunile care, din anumite considerente, n-au fost aduse la cunoștința organelor de drept sau acestea nu dispun de nicio informație despre ele; și 2) criminalitatea ascunsă sau tănuită (criminalitatea latentă artificială) – infracțiuni

care, deși au fost sesizate organelor de urmărire penală sau despre care acestea sunt la curent, totuși nu au fost înregistrate și deci nu au fost reflectate în dările de seamă statistice, ceea ce constituie o ilegalitate a organelor respective.

Hans Joachim Schneider, criminolog german, conferă conceptului de criminalitate latentă o accepțiune și mai largă, considerând relativ latente și acele infracțiuni care au fost stabilite (relevante) de organele de drept sau sunt cunoscute acestora, dar rămân nedescoperite, făptuitorii fiind neidentificați. Aceste infracțiuni constituie așa-numita parte „cenușie” (semilatență) a criminalității reale sau „sfera latentă a carierelor criminale” și are o deosebită importanță criminologică la descoperirea criminalilor profesioniști, a recidiviștilor și a altor infractori periculoși [22, p. 124].

În baza analizei opiniilor expuse în literatura de specialitate, considerăm că „cifra neagră” a criminalității poate fi definită ca ansamblul infracțiunilor care se comit efectiv, dar nu sunt incluse în statistica oficială. „Cifra neagră” a criminalității cuprinde infracțiunile necunoscute și tănuite (ascunse) [16, p. 135].

Potrivit unor autori, prin „criminalitate latentă” se subînțelege totalitatea faptelor criminale care, de fapt, sunt săvârșite, dar nu sunt înregistrate de organele de drept și, respectiv, nu sunt reflectate în statistica oficială. În literatura juridică, criminalitatea latentă adesea este definită ca totalitatea infracțiunilor nedeclarate, dar cunoscute organelor de drept [2, p. 67].

Tipurile manifestării criminalității latente sunt diverse. Aceasta este legat de faptul că însăși criminalitatea se află într-un proces neîntrerupt de transformare. Pe măsura evoluției progresului se manifestă noi metode de săvârșire a infracțiunilor. Cel mai evident exemplu este criminalitatea informatică, criminalitate care prezintă un grad înalt de latență. Totodată, indiferent de noile forme de criminalitate apărute în procesul evoluției progresului tehnico-științific, toate infracțiunile latente posedă anumite caracteris-

tici stabile, care se evidențiază din totalitatea faptelor ilegale.

În prezent, criminalitatea latentă este examinată sub două aspecte: în complex și pe anumite tipuri de infracțiuni. Autorii care și-au consacrat lucrările studierii în complex a criminalității latente acordă o atenție sporită noțiunii și naturii acesteia.

Astfel, autoarea N. Sazonova consideră criminalitatea latentă ca fiind acea parte a criminalității, exprimată prin totalitatea infracțiunilor ce nu s-au încadrat în sistemul evidenței statistice oficiale, care se caracterizează prin anumite particularități de apariție și evoluție, caracter social și juridico-penal, pericol social, având propriile caracteristici calitative și cantitative, limite de timp și spațiu [20, p. 164].

Prezintă interes abordarea lui V. Luneev referitoare la problema criminalității latente ca proces. Utilizând noțiunea de „latentizare a criminalității”, autorul examinează criminalitatea latentă prin prisma elucidării și prevenirii acesteia, indică faptele alarmante care ilustrează proporțiile lor [18].

În manualele de criminologie problema criminalității latente este abordată tot mai frecvent. Astfel, în manualul de criminologie sub redacția lui A. Dolgova se menționează că criminalitatea latentă este o problemă multiaspectuală, care este studiată la nivel interdisciplinar și urmează a fi soluționată în aceeași ordine [13].

În afară de abordarea complexă, față de studierea criminalității latente există și cea selectivă, a cărei esență constă în cercetarea separată a latenței anumitor categorii de infracțiuni și subiecți care comit aceste infracțiuni.

Avantajul de bază al respectivelor abordări constă în faptul că ea se bazează pe studierea profundă a unui tip concret de criminalitate latentă, pune în evidență determinantele sale de bază, contribuie la o apreciere mai exactă a proporțiilor acesteia și, ca urmare, la elaborarea unor măsuri pentru o reacționare rapidă și exactă a organelor de drept.

Autorii A. Șleapocnikova și G. Zabreanski subînțeleg prin criminalitate latentă infracțiunile ascunse de o structură abilitată care, potrivit legii, este împuternicită să cerceteze sau să examineze cauzele penale cu privire la infracțiunile comise [14, p. 99].

În opinia lui V. Pankratova, criminalitatea ascunsă reprezintă o totalitate de infracțiuni nerelevante de către organele de drept și care, respectiv, nu și-au găsit reflectarea în evidența faptelor pasibile de pedepsă penală [19, p. 10].

V. Kudreavțev a ajuns la concluzia că criminalitatea latentă este formată din infracțiunile nerelevante de către sistemul justiției penale, motiv pentru care nu au atras aplicarea măsurilor de constrângere statală sau obștească [17, p. 16].

C. Inșakov constată că criminalitate latentă este partea neînregistrată a criminalității reale [15, p. 38]. Noțiunea respectivă reiese din faptul că criminalitatea latentă urmează a fi cercetată complet, prin înregistrarea și evidența tuturor infracțiunilor. În ansamblu, aceasta este o noțiune corectă, însă care ține cont doar de un singur semn al criminalității latente și nu oferă o imagine completă despre acest fenomen.

Deseori, în noțiunea criminalității latente sunt incluse atât infracțiunile latente, cât și persoanele care le-au comis. Totuși considerăm că acest fapt poate genera un șir de consecințe negative, începând cu clarificarea incorectă a semnelor specifice noțiunilor în cauză până la subrogarea reciprocă. În opinia noastră, problema delimitării respectivelor noțiuni ține de stabilirea inexactă a obiectului de cercetare. Dacă obiectul de cercetare îl constituie criminalitatea latentă în ansamblu, atunci ea urmează a fi înțeleasă doar ca o totalitate de infracțiuni neînregistrate. Totodată, prin infracțiune latentă urmează de înțeles nu doar infracțiunile neînregistrate, ci și cele în care sunt prezente erori de calificare a faptei infracționale.

Referindu-ne la latența infractorilor, urmează de menționat că aceasta se formează în cazurile în

care infractorii nu au fost identificați, trași la răspundere penală și pedepsiți, cum ar fi, de exemplu, în cazul infracțiunilor nedescoperite.

În context, urmează a fi examinată și o astfel de noțiune precum „victimitatea latentă”. Comportamentul victimei în mecanismul comportamentului infracțional individual joacă un rol important. Unele victime trec în categoria părților vătămate, adică devin cunoscute organelor de drept, își apără interesele, iar altele nu doresc să și le apere și, prin urmare, rămân în rândul celor latente, având o influență negativă asupra formării intențiilor infracționale ale persoanelor predispușe să comită infracțiuni. În acest fel, victimele latente apar ca factori care influențează asupra autodeterminării criminalității.

Totodată, infractorii presupun că victima nu se va adresa la poliție în contextul unei astfel de infracțiuni, deoarece deseori le este teamă nu atât de infractori, cât de funcționarii organelor de drept, care, în opinia lor, pot descoperi sursele ilegale ale obținerii valorilor sustrase. De exemplu, pentru comiterea infracțiunilor în scop de profit, în calitate de victime sunt selectate persoanele care, în opinia infractorilor, au obținut bunurile pe căi ilegale. Aceste acțiuni au loc în special în cazul extorcării, escrocheriei, furturilor din apartamente etc. Ca rezultat, respectivul contingent de persoane contribuie la escaladarea victimității latente.

Concluzii. În urma relațiilor mai sus, constatăm că pot fi evidențiate diverse tipuri de latență, reieșind din obiectul cercetării:

- 1) Latența criminalității în ansamblu;
- 2) Latența unor tipuri de criminalitate (de exemplu, de corupție, ecologice);
- 3) Latența unor infracțiuni concrete (infracțiuni de omor, furturi);
- 4) Latența infractorilor.

Până în prezent nu s-a ajuns la o formulă unică cu privire la definirea noțiunii de criminalitate latentă. Înainte de a ne expune referitor la acest fapt, este oportun

de a evidenția următoarele ipoteze importante: criminalitatea latentă reprezintă o parte a criminalității; ea posedă caracteristici cantitative și calitative proprii; de regulă, dinamica acestui fenomen este opusă dinamicii criminalității înregistrate; structura criminalității latente este deosebită de structura criminalității înregistrate.

Prin urmare, prin *criminalitate latentă* urmează de avut în vedere o parte a criminalității, un fenomen negativ cu caracter de masă, care posedă caracteristici calitative și cantitative, constituită din totalitatea infracțiunilor nedeclarate și neînregistrate în ordinea stabilită de lege, comise pe un anumit teritoriu, într-un anumit interval de timp.

În final, este important de menționat că existența cifrei negre este destul de jenantă în condițiile în care proporția de infracțiuni descoperite sau de vinovați identificați nu rămâne constantă, nici de la o perioadă la alta, nici în ceea ce privește numărul celor care atentează la viața persoanei. Evident că acest lucru se poate datora lipsei de personal specializat la organul de poliție abilitat de lege cu asemenea activități [1, p. 36].

Numai o creștere a serviciilor de depistare sau a eficacității activității lor va reduce cifra neagră, sporind cifra criminalității legale sau aparente și va demonstra că nivelul criminalității reale a crescut.

Imposibilitatea de a evalua cifrele negre, certitudinea că ele nu sunt constante de la o perioadă la alta, fie în mod global, fie într-un anumit sector al delincvenței, influențează asupra studiilor întreprinse pentru a cunoaște volumul, formele și localizarea criminalității. Acest handicap apasă greu asupra cercetării cauzelor criminalității, mai ales dacă nu se elucidează cum și de ce au fost comise faptele antisociale sau aspectele determinate de personalitatea autorilor (vârstă, sex, naționalitate, mediu, caractere etc.) [11, p. 40].

Referințe bibliografice

1. Amza T. Criminologie. Tratat de teorie și politică criminologică. București: Lumina Lex, 2002. 1085 p.
2. Bîrgău M. Criminologie. Curs universitar. Chișinău: Print-Caro SRL, 2010. 687 p.
3. Bujor V., Bejan O., Ilie S., Casian S. Elemente de criminologie. Chișinău: Știința, 1997. Citat de Gladchi Gh. Criminologie generală. Chișinău: Museum, 2001. 312 p.
4. Dincu A. Bazele criminologiei. București: Proarcadia, 1993. Citat de Gladchi Gh. Criminologie generală. Chișinău: Museum, 2001. 312 p.
5. Gheorghiu I. Criminologie. Vol. I. București, 1972. 324 p.
6. Gheorghiu-Brădeț I. Criminologia generală românească. Brașov, 1993. 224 p.
7. Nistoreanu Gh., Păun C. Criminologie. București: Ed. Didactică și Pedagogică, 1994. 487 p.
8. Oancea I. Probleme de criminologie. București: ALL, 1994. 239 p.
9. Pop T. Criminologie. Cluj, 1928. 548 p.
10. Stănoiu R. Criminologie, București: Oscar Print, 1997. 224 p.
11. Stefani G., Lévassieur G., Jambu-Merlin R. Criminologie et Science Pénitentiaire. Paris: Dalloz, 1970. 640 p.
12. Ursa V. Criminologie generală. Cluj, 1985. Citat de Gladchi Gh. Criminologie generală. Chișinău: Museum, 2001. 312 p.
13. Долгова А. Криминология: учебное пособие. Москва: Норма, 2010. 152 с.
14. Забрянский Г., Шляпочников А. Выявление латентной преступности. În: Советское государство и право. Москва: Наука, 1971, № 5. С. 98-103.
15. Иншаков С. Латентная преступность в Российской Федерации: 2001-2006. Москва: Закон и право, ЮНИТИ-ДАНА, 2007. 351 с.
16. Криминология. Под ред. А. Долговой, Москва, Инфра-м-норма, 1997. 784 с.
17. Кудрявцев В. Эффективность системы уголовной юстиции. În: Социалистическая законность. Москва, 1971, № 7. С. 13-18.
18. Лунеев В. Преступность XX века. Москва, 2005. 288 с.
19. Панкратов В. Косвенные методы изучения преступности. În: Вопросы борьбы с преступностью. Материалы второй научной конференции аспирантов и соискателей. Москва, 1967. С. 7-11.
20. Сазонова Н. Латентная преступность: понятие, причины, измерение. Диссертация кандидата юридических наук. Красноярск, 2004. 164 с.
21. Четвериков В. Криминология. Москва: Новый юрист, 1997. 144 с.
22. Шнайдер Г. Криминология. Москва: Прогресс, 1994. 502 с.

Veaceslav URSU,
doctor în drept, conferențiar
universitar al Catedrei Științe
penale a Academiei
„Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: ursuveaceslav@rambler.ru
tel.: 079402824

Gheorghe VARVARICI,
doctorand
e-mail: g.varvarici@gmail.com
tel.: 079702906

Veaceslav URSU,
Phd, associate professor at the
Department of Criminal Sciences
of the Academy
„Ștefan cel Mare” of MIA
e-mail: ursuveaceslav@rambler.ru
phone.: 079402824

Gheorghe VARVARICI,
doctoral student
e-mail: g.varvarici@gmail.com
phone: 079702906